Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 28. jūnijā [1]

Lieta C-216/18 PPU

Minister for Justice and Equality
pret
LM
(Tiesu sistēmas nepilnības)

(*High Court* (Augstā tiesa, Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Pamatlēmums 2002/584/TI – Eiropas apcietināšanas orderis – Neizpildīšanas pamati – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu – Tiesiskums – LES 7. pants – Pamatots Komisijas priekšlikums, ar kuru aicina Padomi konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka Polijas Republika varētu nopietni pārkāpt LES 2. pantā nostiprināto vērtību

Satura rādītājs

I. Ievads 2

II. Atbilstošās tiesību normas 4

A. Savienības tiesības 4

1. Harta 4

2. Līgums par Eiropas Savienību 5

3. Pamatlēmums 5

B. Īrijas tiesības 6

III. Fakti un tiesvedība pamatlietā 6

IV. Vērtējums 8

A. Par pieņemamību 8

1 Oriģinālvaloda – franču.

B. Par lietas būtību 9

1. Ievada apsvērumi 9

2. Par pirmo prejudiciālo jautājumu 11

a) Vai faktiskam riskam, ka tiks pārkāpts nevis Hartas 4. pants, bet gan tās 47. panta otrā daļa, ir jābūt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšanas pamatam? 12

b) Vai ikvienam Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpumam neatkarīgi no tā, cik tas ir nopietns, ir jāizraisa Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšana? 14

1) Ievads 14

2) Prasība par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem 15

3) Klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem raksturojums saistībā ar tiesu neatkarību 17

c) Vai izpildes tiesu iestādei ir jākonstatē, ka attiecīgā persona ir pakļauta klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam? 18

1) Ievads un lietas dalībnieku apsvērumi 18

2) Individuāla izvērtējuma prasība 20

3) Kā pierādīt, ka attiecīgā persona ir pakļauta faktiskam acīmredzamam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam? 22

3. Par otro prejudiciālo jautājumu 23

V. Secinājumi 25

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ietilpst Polijas tiesu sistēmas attīstības un reformu kontekstā [2], kuru dēļ Eiropas Komisija 2017. gada 20. decembrī pieņēma pamatotu priekšlikumu, aicinot Eiropas Savienības Padomi, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu, konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka Polijas Republika varētu nopietni pārkāpt vienu no dalībvalstu kopējām vērtībām, kuras ir nostiprinātas LES 2. pantā, proti, tiesiskumu [3] (turpmāk tekstā – "pamatots Komisijas priekšlikums").

2 It īpaši tas skar Konstitucionālās tiesas locekļu iecelšana amatā un atsevišķu šīs tiesas nolēmumu nepublicēšanu. Tāpat tas skar Augstākās tiesas tiesnešu un parasto tiesu tiesnešu jaunās pensionēšanās sistēmas, jauno ārkārtas pārsūdzības procedūru Augstākajā tiesā, parasto tiesu priekšsēdētāju atbrīvošanu no amata un iecelšanu amatā, kā arī to tiesnešu pilnvaru izbeigšanu, kuri ir Valsts tiesu padomes locekļi, un šo tiesnešu iecelšanas procedūru.

3 Priekšlikums Padomes Lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu, 2017. gada 20. decembris, COM(2017) 835 *final*.

2. LES 7. pantā paredzētā procedūra, ja tā tiek pabeigta, proti, ja Eiropadome konstatē, ka dalībvalsts vairākkārt nopietni ir pārkāpusi LES 2. pantā nostiprinātās vērtības, ļauj atņemt dažas no šai dalībvalstij līgumos paredzētajām tiesībām. Šāda procedūra nekad nav tikusi uzsākta un vēl jo mazāk pabeigta. Komisijas pamatotais priekšlikums ir pirmais mēģinājums šajā ziņā, un līdz šim Padome nav pieņēmusi lēmumu, kuru šāds priekšlikums aicinājis pieņemt.

3. Šajā lietā attiecībā uz L. M., atbildētāju pamatlietā, Polijas tiesas ir izsniegušas trīs apcietināšanas orderus, pamatojoties uz Padomes pamatlēmumu 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm [4], kas grozīts ar Padomes pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) [5] (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums"). Viņš apgalvo, ka tādu Polijas tiesu sistēmu reformu dēļ, kuras izvērtētas Komisijas pamatotajā priekšlikumā, viņam rodas faktisks risks, ka šajā dalībvalstī nenotiks taisnīga viņa lietas izskatīšana, un viņš norāda, ka šis risks nepieļauj to, ka iesniedzējtiesa viņu nodod Polijas tiesu iestādēm.

4. Taču saskaņā ar savstarpējās atzīšanas principu dalībvalstīm ir jāizpilda ikviens Eiropas apcietināšanas orderis [6]. Izpildes tiesu iestāde var atteikties izpildīt šādu orderi vienīgi Pamatlēmuma 3. pantā izsmeļoši uzskaitītajos obligātās neizpildes gadījumos vai Pamatlēmuma 4. un 4.a pantā paredzētajos fakultatīvās neizpildes gadījumos [7].

5. Tomēr 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 98. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka, ja izpildes tiesu iestāde konstatē, ka attiecībā uz personu, saistībā ar kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 4. panta nozīmē, šī ordera izpilde ir jāatliek. Lai izdarītu šādu secinājumu, Tiesa, pirmkārt, ir balstījusies uz 2014. gada 18. decembra atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK) (EU:C:2014:2454, 191. punkts), kurā tā ir atzinusi, ka "ārkārtas apstākļos" savstarpējas atzīšanas un uzticēšanās starp dalībvalstīm principi var tikt ierobežoti, un, otrkārt, uz Pamatlēmuma 1. panta 3. punktu, saskaņā ar kuru tas negroza pienākumu ievērot pamattiesības, kā tās ir nostiprinātas tostarp Hartā [8].

6. Tomēr minētajā spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* Tiesa rūpīgi noregulē Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšanu, pieprasot, lai izpildes tiesu iestāde veiktu divu posmu pārbaudi.

7. Pirmkārt, izpildes tiesu iestādei ir jākonstatē, ka pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks izdošanas dalībvalstī, jo ir "nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes" [9]. Lai konstatētu šādas nepilnības, tai ir jābalstās uz "objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par izsniegšanas dalībvalstī pastāvošajiem apcietinājuma nosacījumiem, kas atspoguļo faktiskas nepilnības, kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes. Šī informācija var izrietēt tostarp no tādiem starptautisko tiesu nolēmumiem kā [Eiropas Cilvēktiesību tiesas] spriedumi, izsniegšanas dalībvalsts tiesu spriedumiem, kā arī no lēmumiem, ziņojumiem un citiem dokumentiem, kurus ir izstrādājušas Eiropas Padomes iestādes vai kas izriet no Apvienoto Nāciju sistēmas" [10].

4 OV 2002, L 190, 1. lpp.

5 OV 2009, L 81, 24. lpp.

6 Skat. Pamatlēmuma preambulas 6. apsvērumu un 1. panta 2. punktu.

7 Spriedumi, 2015. gada 16. jūlijs, *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36. punkts), un 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 80. punkts).

8 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 82.–88. punkts).

9 Necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* izriet no brīvības atņemšanas apstākļiem Ungārijā un Rumānijā.

10 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89. punkts).

8. Otrkārt, izpildes tiesu iestādei ir jāpārliecinās, ka ir nopietns un pārbaudīts pamats uzskatīt, ka *attiecīgā persona*, uz kuru attiecas Eiropas apcietināšanas orderis, tiks pakļauta riskam, kas konstatēts, pamatojoties uz iepriekšējā punktā izklāstītajiem elementiem. "Vienīgi [..] tādu nepilnību esamīb[a], kuras ir vai nu sistēmiskas un vispārīgas, vai skar noteiktas personu grupas vai arī atsevišķas brīvības atņemšanas iestādes [..], obligāti nenozīmē, ka *konkrētajā gadījumā* pret attiecīgo personu [..] tiks vērsta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās."[11] Tādēļ izpildes tiesu iestādei, pamatojoties uz Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, ir jālūdz izdošanas tiesu iestādei papildu informācija par attiecīgās personas apcietinājuma apstākļiem. Ja, pamatojoties uz šo informāciju, izpildes tiesu iestāde uzskata, ka attiecīgajai personai nav necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās riska, tai ir jāizpilda Eiropas apcietināšanas orderis. Ja, gluži pretēji, tā, pamatojoties uz šo informāciju, konstatē, ka attiecīgajai personai ir šāds risks, tai ir jāatliek šī apcietināšanas ordera izpilde.

9. Šajā lietā pamattiesības, kuru pārkāpums, pieprasītās personas ieskatā, ir iespējams izdošanas dalībvalstī, nav necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums, par kuru ir runa iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru*, bet gan, kā esmu to norādījis, tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Tiesai tostarp ir uzdots jautājums, vai šajā situācijā ir piemērojams otrais pārbaudes posms, kas ir definēts spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru*. Citiem vārdiem, Tiesai ir uzdots jautājums, vai izpildes tiesu iestādei, lai tā atliktu Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, pirmkārt, ir jākonstatē, ka Polijas tiesu sistēmā ir nepilnības, kuras rada faktisku tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risku, otrkārt, ka attiecīgā personai ir pakļauta šādam riskam vai arī tai pietiek konstatēt šādu Polijas tiesu sistēmu nepilnību esamību, nepārliecinoties, ka attiecīgā persona ir pakļauta šādam riskam.

10. Jautājums ir būtisks, jo iesniedzējtiesa norāda, ka tā, pamatojoties uz Komisijas pamatoto priekšlikumu un diviem[12] Eiropas Komisijas atzinumiem "Demokrātija caur tiesībām" (turpmāk tekstā – "Venēcijas komisija"), uzskata, ka šādas nepilnības ir konstatētas.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Harta

11. Hartas 47. pantā "Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu" ir noteikts:

"Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

Juridiskā palīdzība tiek sniegta tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, ciktāl šī palīdzība ir nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskuma īstenošanu."

11 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 93. punkts) (mans izcēlums).

12 Venēcijas komisijas 2017. gada 11. decembra Atzinums Nr. 904/2017 par likumprojektu par Valsts tiesas padomes likuma grozījumiem, par likumprojektu par Augstākā tiesas likuma grozījumiem, kuru ierosinājis Polijas Republikas prezidents, un par likumu par parasto tiesu organizēšanu, un Venēcijas komisijas 2017. gada 11. decembra Atzinums Nr. 892/2017 par grozīto likumu par prokuratūru (turpmāk tekstā – "Venēcijas komisijas atzinums"). Šie dokumenti ir pieejami Venēcijas komisijas interneta vietnē http://www.venice.coe.int/webforms/events/.

2. Līgums par Eiropas Savienību

12. Atbilstoši LES 2. pantam:

"Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība."

13. LES 7. pantā ir noteikts:

"1. Padome pēc trešdaļas dalībvalstu, Eiropas Parlamenta vai Eiropas Komisijas pamatota priekšlikuma, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar četru piektdaļu tās locekļu balsu vairākumu var konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka kāda dalībvalsts varētu nopietni pārkāpt 2. pantā minētās vērtības. Pirms nākt klajā ar šādu konstatāciju, Padome uzklausa attiecīgo dalībvalsti un, pieņemot lēmumu saskaņā ar to pašu procedūru, var šai dalībvalstij adresēt ieteikumus.

Padome pastāvīgi pārbauda, vai pamatojums, uz kura balstīta konstatācija, vēl aizvien ir spēkā.

2. Eiropadome pēc trešdaļas dalībvalstu vai Eiropas Komisijas priekšlikuma un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu var ar vienprātīgu lēmumu konstatēt, ka kāda dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpusi 2. pantā minētās vērtības, iepriekš aicinot attiecīgo dalībvalsti izteikt savu viedokli.

3. Ja saskaņā ar 2. punktu konstatēti pārkāpumi, tad Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var nolemt attiecīgai dalībvalstij uz laiku atņemt dažas tiesības, kas izriet no Līgumu piemērošanas konkrētai dalībvalstij, tostarp šīs dalībvalsts valdības pārstāvja balsstiesības Padomē. To īstenojot, Padome ņem vērā iespējamās sekas, ko šāda tiesību atņemšana var radīt attiecībā uz fizisku un juridisku personu tiesībām un pienākumiem.

Attiecīgai dalībvalstij joprojām ir saistoši Līgumu uzliktie pienākumi.

4. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var vēlāk nolemt mainīt vai atcelt pasākumus, kas veikti saskaņā ar 3. punktu, ja mainās apstākļi, kas likuši tos īstenot.

5. Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei piemērojamie noteikumi par balsošanas kārtību ir noteikti Līguma par Eiropas Savienības darbību 354. pantā."

3. Pamatlēmums

14. Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumā ir paredzēts:

"Eiropas apcietināšanas ordera mehānism[a] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti LES 6. panta 1. punktā, ko konstatē Padome, ievērojot LES 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. panta 2. punktā."

15. Pamatlēmuma 1. pantā "Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt" ir noteikts:

"1. "Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Šis pamatlēmums negroza pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti 6. pantā Līgumā par Eiropas Savienību."

B. Īrijas tiesības

16. 2003. gada likuma par Eiropas apcietināšanas orderi, ar kuru ir transponēts Pamatlēmums [13], 37. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Saskaņā ar šo likumu personas nodošana nav pieļaujama, ja:

a) tās nodošana nav saderīga ar valsts pienākumiem, kas paredzēti:

   i) [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības] konvencijā] vai

   ii) [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības] konvencijas protokolos,

b) tās nodošana ir pretrunā jebkurai Konstitūcijas tiesību normai [..]."

III. Fakti un tiesvedība pamatlietā

17. Saistībā ar Polijas pilsoni L. M. Polijas Republika ir izsniegusi trīs Eiropas apcietināšanas orderus.

18. Pirmo Eiropas apcietināšanas orderi [14] 2012. gada 4. jūnija izdeva *Sąd Okręgowy w Poznaniu* (Poznaņas apgabaltiesa, Polija) L. M. krimināvajāšanai par diviem [noziedzīgiem] nodarījumiem, kas attiecīgi kvalificēti kā "narkotisko vielu, prekursoru, aizstājējvielu vai psihotropo vielu nelikumīga ražošana, pārstrāde, kontrabanda vai pārvešana" un "dalība noziedzīgā grupā vai organizācijā ar mērķi izdarīt noziedzīgus nodarījumus". Saskaņā ar šo apcietināšanas orderi laikposmā no 2002. gada līdz 2006. gada pavasarim L. M. esot piedalījies Poznaņā un Vloclavekā [*Włocławek*] noziedzīgā organizācijā, kuras mērķis tostarp bija narkotisko vielu pārvadāšana lielos daudzumos. Šajā pašā laikposmā viņš esot pārdevis vismaz 50 kg amfetamīna vismaz 225 000 Polijas zlotu (PLN) vērtībā, 200 000 ekstazī tabletes vismaz 290 000 PLN vērtībā un vismaz 3,5 kg marihuānas vismaz 47 950 PLN vērtībā.

19. Otro Eiropas apcietināšanas orderi [15] 2012. gada 1. februārī izdeva *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) L. M. krimināvajāšanai par diviem noziedzīgiem nodarījumiem, kas abi kvalificēti kā "narkotisko vielu un psihotropo vielu nelikumīga pārvadāšana". Saskaņā ar šo apcietināšanas orderi L. M. 2007. gadā esot Holandē piegādājis vismaz 6 kg marihuānas, pēc tam 5 kg marihuānas. Izsniegšanas tiesu iestādes vēstulē ir precizēts, ka marihuāna, kuru L. M. piegādāja citiem noziedzīgās organizācijas, kurā viņš piedalījās, locekļiem, pēc tam tika pārdota viņam, lai viņš to izplatītu Polijā.

13 *European Arrest Warrant Act 2003.*

14 Tiesvedībā 2013/295 EXT.

15 Tiesvedībā 2014/8 EXT.

20. Trešo Eiropas apcietināšanas orderi [16] 2013. gada 26. septembrī izdeva *Sąd Okręgowy w Włocławku* (Vloclavekas apgabaltiesa, Polija) L. M. kriminālvajāšanai par noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificēts kā "narkotisko vielu, prekursoru, aizstājējvielu vai psihotropo vielu nelikumīga ražošana un pārstrāde". Saskaņā ar šo orderi laikposmā no 2006. gada jūlija līdz 2007. gada novembrim L. M. esot piedalījies vismaz 30 kg amfetamīna vismaz 150 000 PLN vērtībā, 55 000 ekstazī tablešu vismaz 81 000 PLN vērtībā un vismaz 7,5 kg marihuānas vismaz 105 250 PLN vērtībā pārvadāšanā uz Vloclaveku.

21. L. M. tika aizturēts 2017. gada 5. maijā Īrijā. Viņš nepiekrita nodošanai Polijas iestādēm it īpaši tādēļ, ka neseno Polijas tiesu sistēmas un prokuratūras likumdošanas reformu dēļ viņam ir faktisks risks, ka Polijā klaji tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, pārkāpjot Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā (turpmāk tekstā – "ECPAK"), 6. pantu.

22. Pēc kavēšanās, ko, iesniedzējtiesas ieskatā, izraisījušas grūtības saistībā ar juridisko palīdzību, advokāta nomaiņa un lūgumi par tiesas sēdes atlikšanu, lai varētu iesniegt jaunus pierādījums un informāciju par Polijas likumdošanas reformām, *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) noturēja tiesas sēdi 2018. gada 1. un 2. februārī. Ar 2018. gada 12. marta spriedumu *High Court* (Augstā tiesa) nolēma, ka ir nepieciešams lūgt Tiesai prejudiciālu nolēmumu par Pamatlēmuma interpretāciju, un aicināja pamatlietas dalībniekus iesniegt apsvērumus par jautājumiem, kurus tā paredz uzdot Tiesai.

23. 2018. gada 23. martā *High Court* (Augstā tiesa), balstoties uz Komisijas pamatoto priekšlikumu un Venēcijas komisijas atzinumu, nosprieda, ka pēdējos divos gados Polijas Republikas īstenotās likumdošanas reformas, aplūkotas kopumā, pārkāpj tiesiskuma kopējo vērtību, kas nostiprināta LES 2. pantā. Šī tiesa no tā secināja, ka pastāv faktisks risks, ka atbildētājam pamatlietā nebūs iespējama taisnīga lietas izskatīšana Polijā, jo vairs nav garantēta tiesu varas neatkarība un vairs nav nodrošināta atbilstība Polijas Konstitūcijai.

24. *High Court* (Augstā tiesa) jautā, vai ir piemērojams otrais pārbaudes posms, kuru Tiesa definējusi 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), ja izdošanas dalībvalstī ir tādas nepilnības tiesu sistēmā, kuras veido tiesiskuma pārkāpumu. *High Court* (Augstā tiesa) uzskata, ka otrais šīs pārbaudes posms nav piemērojams. Šādā gadījumā būtu nereāli prasīt, lai attiecīgā persona pierādītu, ka šīm nepilnībām ir ietekme uz tiesvedību, kuras subjekts ir šī persona.

25. Turklāt *High Court* (Augstā tiesa) uzskata, ka attiecīgo nepilnību sistēmiskā rakstura dēļ izsniegšanas tiesu iestāde nevar sniegt nevienu individuālo garantiju, kas varētu izslēgt risku, kurai pakļauta attiecīgā persona. Nebūtu reāli pieprasīt garantijas attiecībā uz prokurora un iztiesāšanas sastāva locekļu, tostarp apelācijas instances tiesnešu, identitāti vai attiecībā uz Konstitucionālās tiesas nolēmumu ievērošanu, kuros konstatēta tiesību normas, kurai var būt ietekme uz attiecīgo tiesvedību, neatbilstību konstitūcijai.

26. Tādēļ *High Court* (Augstā tiesa) ir apturējusi tiesvedību un uzdevusi Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Neatkarīgi no Tiesas secinājumiem 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), ja valsts tiesa konstatē, ka pastāv pārliecinoši pierādījumi, kas liecina par to, ka apcietinājuma apstākļi izsniegšanas dalībvalstī nav saderīgi ar pamattiesībām uz taisnīgu tiesu, jo izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēma vairs nedarbojas saskaņā ar tiesiskuma principu, vai izpildes tiesu iestādei konkrēti un precīzi ir jānovērtē, vai tiek apdraudētas personas pamattiesības uz taisnīgu tiesu, ja attiecīgās personas tiesāšana notiks sistēmā, kas vairs nedarbojas saskaņā ar tiesiskuma principu?

16 Tiesvedībā 2017/291 EXT.

2) Ja pārbaudei ir jāveic īpašs novērtējums saistībā ar to, vai pastāv droša varbūtība, ka attiecīgajai personai klaji varētu tikt liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, un ja valsts tiesa ir konstatējusi sistēmiskus tiesiskuma pārkāpumus, vai valsts tiesai kā izpildes tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei sniegt visu nepieciešamo papildinformāciju, lai valsts tiesa varētu pārliecināties, ka attiecīgajai personai klaji netiek liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem? Apstiprinošas atbildes gadījumā – kādas garantijas ir jāpieprasa izpildes tiesu iestādei, lai notiktu lietas taisnīga izskatīšana?"

27. 2018. gada 12. aprīlī Tiesa nolēma lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot steidzamības tiesvedību saskaņā ar Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punktu.

28. Tiesa arī nolēma uzaicināt Polijas Republiku rakstveidā iesniegt visus lietderīgos precizējumus saistībā ar šo lietu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 109. panta 3. punktu.

29. Saistībā ar prejudicālajiem jautājumiem rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāja, atbildētājs pamatlietā, Komisija un, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 109. panta 3. punktu, Polijas Republika. Šie lietas dalībnieki, kā arī Spānijas Karaliste, Ungārija un Nīderlandes Karaliste tika uzklausīti tiesas sēdē 2018. gada 1. jūnijā.

IV. Vērtējums

A. Par pieņemamību

30. Polijas valdība apgalvo, ka problēma ir hipotētiska, jo nav nekāda iemesla, lai saistībā ar tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu tiktu atteikts izpildīt attiecīgos Eiropas apcietināšanas orderus. Lai gan šī valdība tieši neapgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams, tā tomēr no šī lūguma secina, ka Tiesai nebūtu jāatbild uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem. Savukārt Ungārijas valdība apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams, jo problēma ir hipotētiska.

31. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru uz valsts tiesas uzdotajiem jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības pieņēmums. Valsts tiesas lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [17].

32. Šajā ziņā gan no LESD 267. panta formulējuma, gan no tā sistēmas izriet, ka valstu tiesas ir tiesīgas vērsties Tiesā ar lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja valstu tiesās patiešām tiek izskatīta lieta, saistībā ar kuru tām jāpieņem nolēmums, kurā var tikt ņemts vērā spriedums par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums nav konsultatīvu atzinumu sniegšana par vispārīgiem vai hipotētiskiem jautājumiem, bet gan nepieciešamība faktiski atrisināt strīdu [18].

33. Šajā lietā Tiesai tiek jautāts, vai izpildes tiesu iestādei, lai tai būtu jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, ir jākonstatē, ka pastāv faktisks tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ, vai tai arī ir jāpārliecinās, vai pieprasītā persona tiks pakļauta šādam riskam. Tiesai arī tiek jautāts, kāda informācija vai garantijas izpildes tiesu iestādei

17 Spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 20. punkts).

18 Spriedumi, 2010. gada 8. septembris, *Winner Wetten* (C-409/06, EU:C:2010:503, 38. punkts), un 2014. gada 27. februāris, *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 28. un 29. punkts).

attiecīgajā gadījumā ir jāsaņem, lai izpildes tiesu iestāde varētu izslēgt šāda riska esamību. Taču attiecībā uz L. M. Polijas tiesas ir izsniegušas trīs Eiropas apcietināšanas orderus un iesniedzējtiesa uzskata, ka Polijas tiesu sistēmas nepilnības ir tādas, kas apdraud tiesiskumu. Līdz ar to L. M. nodošana izsniegšanas tiesu iestādei ir atkarīga no Tiesas sniegtās atbildes uz prejudiciālajiem jautājumiem. Tādēļ jautājumi nevar tikt uzskatīti par hipotētiskiem.

34. Līdz ar to es uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatzīst par pieņemamu.

B. Par lietas būtību

1. Ievada apsvērumi

35. Es uzsveru, ka Tiesai nav jāspriež par to, vai pastāv faktisks tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks Polijas tiesu sistēmas nepilnību dēļ, t.i., par pirmo pārbaudes posmu, kas definēts 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Par šāda riska esamību ir jāspriež *izpildes tiesu iestādei*. Saskaņā ar šī sprieduma 88. punktu izpildes tiesu iestādei, kad tās rīcībā ir ziņas, kas apliecina, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojoša izturēšanās risks, ir jāizvērtē šāda riska esamība.

36. Tiesai būtu jāspriež par Polijas tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām, tostarp Hartas tiesību normām, vienīgi prasības sakarā ar pienākumu neizpildi ietvaros [19]. Tomēr šādas prasības ietvaros Tiesas attiecīgajā gadījumā konstatētu Savienības tiesību normu *pārkāpumu*, nevis šādas tiesību normas pārkāpuma *risku*.

37. Es arī precizēju, ka nevar tikt uzskatīts, ka, tā kā Padome nav pieņēmusi lēmumu, ar kuru, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu, tiek konstatēts, ka ir droša varbūtība, ka Polijas Republika varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu, izpildes tiesu iestāde nevar veikt šo secinājumu 35. punktā aprakstīto vērtējumu.

38. Pirmkārt, vērtējumam, kuru attiecīgajā gadījumā Padome veiks LES 7. panta 1. punkta ietvaros, nav tāds pats priekšmets kā tam, kuru veic izpildes tiesu iestāde pirmajā pārbaudes posmā, kas definēts 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). LES 7. panta 1. punkta ietvaros Padome izvērtē, vai pastāv droša varbūtība, ka tiks pārkāptas LES 2. pantā nostiprinātās vērtības, proti, cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesības. Taču minētajā spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* izpildes tiesu iestādes izvērtējums attiecas uz faktiska riska esamību, ka tiks pārkāpta nevis dalībvalstīm kopēja vērtība, bet gan pamattiesības, proti, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums.

39. Šajā lietā iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai, lai tai būtu jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, pietiek ar to, ka tā konstatē, ka "apstākļi izsniegšanas dalībvalstī nav saderīgi ar *pamattiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu*, jo [šīs dalībvalsts] tiesu sistēma vairs nedarbojas saskaņā ar tiesiskuma principu" [20]. Tādēļ Tiesai tiek jautāts par tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma sekām, nevis par tiesiskuma vērtības pārkāpuma sekām.

19 Kā tas ir prasībā, kas celta Tiesā lietā C-192/18 Komisija/Polija.

20 Mans izcēlums.

40. Protams, šajā lietā ir bažas par tiesnešu neatkarību un varas dalīšanu, līdz ar to par tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu; šo bažu dēļ Komisija ir pieņēmusi pamatotu priekšlikumu [21]. Tomēr tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks izsniegšanas dalībvalstī var būt pat tad, ja tā nepārkāpj tiesiskumu. Tādēļ, manuprāt, nevar tikt apstrīdēts, ka šiem abiem iepriekš 38. punktā izklāstītajiem vērtējumiem, kurus attiecīgi ir veikusi Padome un izpildes tiesu iestāde, nav viens un tas pats priekšmets.

41. Otrkārt, Padomes konstatējumam, ka pastāv droša varbūtība, ka tiks nopietni pārkāptas LES 2. pantā paredzētās vērtības, nav tādas pašas sekas kā izpildes tiesu iestādes konstatējumam par faktiska pamattiesību pārkāpšanas riska esamību.

42. Padomes konstatējuma, ka pastāv droša varbūtība, ka dalībvalsts nopietni pārkāps LES 2. pantā nostiprinātās vērtības, vienīgās sekas attiecīgajā gadījumā ir ļaut Padomei, pamatojoties uz LES 7. panta 2. punktu, konstatēt šo vērtību nopietna un pastāvīga pārkāpuma esamību. Tāpēc, pamatojoties uz *pārkāpuma* konstatējumu, nevis vienkāršu pārkāpuma risku, Padome var saskaņā ar LES 7. panta 3. punktu atņemt attiecīgajai dalībvalstij dažas tiesības, kas izriet no EKL un LESD piemērošanas konkrētajai dalībvalstij. Tā it īpaši var apturēt *Pamatlēmuma* piemērošanu attiecībā uz šo dalībvalsti, kā tas ir paredzēts tā preambulas 10. apsvērumā.

43. Turpretim konstatējums, ka vienkārši pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizlieguma pārkāpšanas *risks*, liek izpildes tiesu iestādei atlikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. Tomēr tas var vienīgi apturēt *attiecīgā Eiropas apcietināšanas ordera* izpildi [22].

44. Tādēļ es piekrītu Nīderlandes valdībai, kura tiesas sēdē apgalvoja, ka LES 7. pantā paredzētajai procedūrai katrā ziņā ir cits uzdevums nekā izvērtējumam, ko izpildes tiesu iestāde veic, piemērojot 2016. gada 5. aprīļa spriedumu *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Minētā procedūra Savienībai ļauj iejaukties gadījumā, kad dalībvalsts nopietni un pastāvīgi pārkāpj vērtības, uz kurām ir balstīta Savienība. Minētais izvērtējums izpildes tiesu iestādei ļauj aizsargāt personas, saistībā ar kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, pamattiesības.

45. Treškārt, es norādu, ka LES 7. panta 1. punktā nav paredzēts termiņš, kurā Padomei, kurai ir iesniegts pamatots priekšlikums, ir jāpieņem lēmums, ar kuru tiek konstatēta droša varbūtība, ka tiks nopietni pārkāptas LES 2. pantā paredzētās vērtības. Tajā arī nav paredzēts, ka Padomei, ja tā uzskata, ka šāds risks nepastāv, šajā ziņā ir jāpieņem lēmums. Tādēļ uzskats, ka, tā kā Padomei nav pieņēmusi lēmumu, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu, izpildes tiesu iestāde nevar izvērtēt, vai pastāv droša varbūtība, ka izsniegšanas dalībvalstī tiks pārkāptas pamattiesības, liegtu šai iestādei iespēju *vismaz uz nenoteiktu laiku* atlikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. Es norādu, ka šajā lietā Komisijas pamatotais priekšlikums tika pieņemts 2017. gada 20. decembrī un līdz šai dienai Padome nav pieņēmusi nekādu lēmumu, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu [23].

21 Skat. Komisijas pamatotā priekšlikuma pamatojuma izklāsta 171.–186. punktu.

22 Šajā ziņā skat. šo secinājumu 106. punktu.

23 Lietderības labad es norādu, ka politiskais konteksts, kurā ietilpst šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, var *prima facie* liecināt, ka Tiesai tas nav jāizskata. Tā kā, es precizēju, piemēram, saskaņā ar amerikāņu "political questions" doktrīnu tiek uzskatīts, ka tiesai vispārēji ir jāatturas, ja tā uzskata, ka jautājums ir izpildvaras vai likumdošanas varas izvērtējuma ziņā. Tomēr Tiesa neatzīst šādus tās kontroles ierobežojumus. Turklāt šajā lietā Tiesai uzdotie jautājumi nevar tikt uzskatīti par "politiskiem", jo vērtējums, kas ir jāveic iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definētā pirmā pārbaudes posma ietvaros, atšķiras, kā mēs jau redzējām, no tās, ko Padome veic LES 7. panta 1. punkta ietvaros.

2. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

46. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai ir piemērojams otrais pārbaudes posms, kas definēts 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), ja izsniegšanas dalībvalsts pārkāpj "pamattiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu". Taču, lai gan pašā jautājumā nav norādīts, ar kādu tiesību aktu ir pamatotas tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā ir atsauce uz ECPAK 6. pantu.

47. Šajā ziņā es norādu, ka, lai gan – kā precizēts LES 6. panta 3. punktā – ECPAK atzītās pamattiesības veido vispārējos Savienības tiesību principus un lai gan Hartas 52. panta 3. punktā ir paredzēts, ka tajā ietvertajām tiesībām, kas atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, ir tāda pati nozīme un apjoms, kāds tām ir noteikts minētajā konvencijā, tomēr šī pēdējā minētā konvencija, kamēr Savienība nav tai pievienojusies, nav Savienības tiesību sistēmā formāli integrēts juridisks instruments [24].

48. Tomēr no skaidrojumiem saistībā ar Hartu [25] izriet, ka Hartas 47. panta otrā daļa atbilst ECPAK 6. panta 1. punktam saistībā ar tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu.

49. Tādēļ ir jāatsaucas vienīgi uz Hartas 47. panta otro daļu [26].

50. Tātad Tiesai tiek jautāts, vai izpildes tiesu iestādei, lai tai būtu jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, pietiek konstatēt, ka pastāv faktisks Hartas 47. panta otrajā daļā paredzēto tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma risks [27] izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ, vai tai arī ir jāpārliecinās, vai persona, uz kuru attiecas šis orderis, tiks pakļauta šādam riskam.

51. Lai atbildētu uz šo jautājumu, es sev vispirms jautāju, vai faktisks risks, ka tiks pārkāpts nevis Hartas 4. pants, par kuru ir runa 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), bet gan šī paša tiesību akta 47. panta otrā daļa, var būt pamats Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšanai. Tā kā, manuprāt, tas tā ir, turpinājumā es izvērtēšu, vai ikviens tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpums var būt pamats šāda ordera izpildes atlikšanai vai arī vienīgi tāds īpaši smags pārkāpums kā klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Visbeidzot es izvērtēšu spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definēto otro pārbaudes posmu gadījumā, ja pastāv faktisks klajš risks, ka tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ (tāpēc ka, manuprāt, faktisks klajš risks, ka tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ir atbilstošs kritērijs). Turpmāk es norādu, ka otrais šīs pārbaudes posms, manuprāt, ir piemērojams šajā gadījumā.

24 Spriedumi, 2016. gada 15. februāris, *N.* (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45. punkts), un 2016. gada 6. oktobris, *Paoletti* u.c. (C-218/15, EU:C:2016:748, 21. punkts).

25 Skaidrojumi saistībā ar Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.). Es precizēju, ka saskaņā ar šiem skaidrojumiem Hartas 47. panta pirmā daļa atbilst ECPAK 13. pantam "Tiesības uz efektīvu aizsardzības nodrošinājumu". Hartas 47. panta trešā daļa ir Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras atspulgs.

26 Spriedumi, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija (C-386/10 P, EU:C:2011:815, 51. punkts), un 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c. (C-199/11, EU:C:2012:684, 46. un 47. punkts).

27 Es precizēju, ka Tiesa 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) ir nospriedusi, ka izpildes tiesu iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, ja tā konstatē, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās *risks*, nevis jākonstatē šādas izturēšanās aizlieguma *pārkāpums* (un ka attiecīgā persona ir pakļauta šādam riskam). Šajā ziņā skat. šo secinājumu 43. punktu.

a) Vai faktiskam riskam, ka tiks pārkāpts nevis Hartas 4. pants, bet gan tās 47. panta otrā daļa, ir jābūt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšanas pamatam?

52. *Minister for Justice and Equality* (tieslietu un vienlīdzības ministrs, Īrija) (turpmāk tekstā – "ministrs"), Nīderlandes valdība, Polijas valdība [28] un Komisija uzskata, ka Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpuma risks var būt pamats, lai atliktu Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. L. M., gluži kā iesniedzējtiesa un, šķiet, Spānijas valdība, piekrīt šim aspektam [29].

53. Ņemot vērā šī aspekta būtiskumu, man šķiet nepieciešams to izvērtēt.

54. Šajā ziņā es norādu, ka savstarpējās atzīšanas princips, kas ir tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās "stūrakmens" [30], pats ir balstīts uz savstarpējās uzticēšanās starp dalībvalstīm principu. Kā Tiesa ir nospriedusi 2014. gada 18. decembra atzinumā 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK) (EU:C:2014:2454, 191. un 192. punkts), dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās princips paredz, ka it īpaši attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu ikviena no šīm valstīm, "izņemot ārkārtas apstākļus", uzskata, ka visas pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības, it īpaši Savienības tiesībās atzītās pamattiesības. Tāpēc dalībvalstis, "izņemot ārkārtas apstākļus", nedrīkst pārbaudīt, vai kāda cita dalībvalsts konkrētajā gadījumā patiešām ir ievērojusi Savienības tiesībās garantētās pamattiesības.

55. Kā esmu norādījis iepriekš [31], Tiesa ir balstījusies uz iespēju "ārkārtas apstākļos" atzīt savstarpējas atzīšanas un uzticēšanās principu ierobežojumus, kā arī uz Pamatlēmuma 1. panta 3. punktu, lai 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) secinātu par pienākumu atlikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. Šādi ierobežojumi liecina, ka šāda savstarpēja uzticēšanās nav akla uzticēšanās [32].

56. Taču savstarpējas atzīšanas principa ierobežojumi līdz šim ir atzīti vienīgi saistībā ar Hartas 4. pantā paredzētajām tiesībām saistībā gan ar Eiropas apcietināšanas ordera izpildi, gan saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 604/2013 [33] veikto patvēruma meklētāja nosūtīšanu uz dalībvalsti, kas ir atbildīga par viņa pieteikuma izskatīšanu [34].

28 Atbilstoši Polijas valdības rakstveida apsvērumiem tas, ka spriedums lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* attiecas uz Hartas 4. pantu, "nenozīmē, ka ierobežojumi, kas piemēroti savstarpējas atzīšanas un uzticēšanās principiem, nevar tikt piemēroti, lai aizsargātu citas pamattiesības, kam nav šāda absolūta rakstura, tostarp tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu".

29 Ungārijas valdība nav tieši aplūkojusi šo aspektu.

30 Skat. Pamatlēmuma 6. apsvērumu.

31 Skat. šo secinājumu 5. punktu.

32 Ģenerāladvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumi lietā *Ardic* (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, 74. punkts). Šajā ziņā skat. Lenaerts, K., "La vie après l'avis: Exploring the principle of mutual (yet not blind) trust", *Common Market Law Review*, 2017, Nr. 3, 805. lpp.

33 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.; turpmāk tekstā – "Dublinas III regula").

34 Ja dalībvalstī, kas sākotnēji ir norādīta kā atbildīgā par patvēruma pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Dublinas III regulas izklāstītajiem kritērijiem, pastāv necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks, patvēruma meklētājs nevar tikt nosūtīts uz šo valsti. Dalībvalstij, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, ir jāizvērtē šie kritēriji, lai noteiktu, vai cita dalībvalsts var tikt noteikta par atbildīgo valsti. Ja tas izrādās neiespējami, tā pati kļūst par atbildīgo valsti. Skat. Dublinas III regulas 3. panta 2. punktu, kas ir 2011. gada 21. decembra sprieduma N. S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 94. punkts) kodifikācija. Skat. arī spriedumus, 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c. C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 65. punkts); 2017. gada 26. jūlijs, A. S. (C-490/16, EU:C:2017:585, 41. punkts), un 2017. gada 26. jūlijs, *Jafari* (C-646/16, EU:C:2017:586, 101. punkts).

57. Šajā ziņā es norādu, ka, lai gan Hartas 4. pantā paredzētajam necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegumam ir absolūts raksturs [35], tas tā nav attiecībā uz tās 47. pantā izklāstītajām tiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Tām var tikt paredzēti ierobežojumi [36].

58. Tomēr, manuprāt, no tā nevar tikt secināts, ka Hartas 47. panta pārkāpuma risks nevar izraisīt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšanu. Tāda arī ir ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] nostāja [37].

59. Pirmkārt, nekas Pamatlēmuma 1. panta 3. punkta formulējumā nenorāda, ka dalībvalstīm, kad tās to īsteno, ir jāievēro vienīgi tās pamattiesības, kurām nav piemērojami nekādi ierobežojumi, kā Hartas 4. pants.

60. Otrkārt, es atgādinu, ka ar Pamatlēmumu ir izveidota nodošanas sistēma starp *tiesu* iestādēm, kas ir aizstājusi izraidīšanu starp dalībvalstīm, kura ietvēra politiskās varas iejaukšanos un izvērtēšanu [38].

61. Taču vienīgi lēmums, kas pieņemts, pabeidzot *tiesas* procedūru, un atbilst Hartas 47. panta otrās daļas prasībām, manuprāt, var būt savstarpējas atzīšanas priekšmets saskaņā ar Pamatlēmumu.

62. Šajā ziņā es norādu, ka 2017. gada 9. marta spriedumā *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 54. punkts), kas, protams, neattiecas uz Pamatlēmuma, bet gan Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 [39] interpretāciju, Tiesa ir norādījusi, ka "savstarpējās uzticēšanās tiesvedībai Savienības dalībvalstīs principa ievērošana, kas ir [Briseles Ia] regulas piemērošanas pamatā, tostarp paredz, ka nolēmumiem, kuru izpilde tiek lūgta citā dalībvalstī, ir jābūt pieņemtiem *tiesas procesā, kas sniedz neatkarības un objektivitātes garantijas, kā arī nodrošina sacīkstes principa ievērošanu*" [40].

63. Tāpat man šķiet, ka Eiropas apcietināšanas orderu savstarpējā atzīšana paredz, ka sodi, kuru izpildei šie orderi ir izsniegti, ir piespriesti tāda tiesas procesa iznākumā, kas tostarp atbilst Hartas 47. panta otrajā daļā paredzētajām neatkarības un objektivitātes prasībām. Saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderiem, kas izsniegti kriminālvajāšanas mērķiem, man šķiet, ka arī uz tiem ir jāattiecina tādas pašas prasības kā uz soda izpildes vajadzībām izdotiem orderiem. Saistībā ar to izpildi tiek prezumēts, ka kriminālvajāšana izdošanas dalībvalstī notiks neatkarīgā un objektīvā tiesu iestādē.

64. Tāda turklāt ir ģenerāladvokāta M. Bobeka nostāja, saskaņā ar kuru, "lai piedalītos Eiropas savstarpējas atzīšanas sistēmā (jebkādā tiesību jomā – *krimināltiesībās*, civiltiesībās vai administratīvajās tiesībās), ir jāizpilda visi kritēriji, ar kuriem Savienības tiesībās definē "tiesu", tostarp to neatkarību". Ģenerāladvokāts M. Bobeks no tā secina, ka, ja "dalībvalsts krimināltiesas vairs [nevar] garantēt tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu", "savstarpējas uzticēšanās principa piemērošana vairs nenotiek", tādējādi izslēdzot "automātisku savstarpējo atzīšanu" [41].

35 Spriedumi, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. punkts); 2016. gada 6. septembris *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 56. punkts); 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59. punkts), un 2018. gada 24. aprīlis, MP (Spīdzināšanas upuru papildu aizsardzība) (C-353/16, EU:C:2018:276, 36. punkts).

36 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību var tikt ierobežotas, ja saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, tajā ievērota šo tiesību būtība un, ievērojot samērīguma principu, tas ir nepieciešams un faktiski atbilst Eiropas Savienības atzītajiem vispārējo interešu mērķiem vai vajadzībai aizsargāt citu tiesības un brīvības (spriedumi, 2013. gada 4. jūnijs, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, 51. punkts; 2014. gada 17. septembris, *Liivimaa Lihaveis*, C-562/12, EU:C:2014:2229, 72. punkts; 2015. gada 6. oktobris, *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 95. punkts; 2016. gada 15. septembris, *Star Storage* u.c., C-439/14 un C-488/14, EU:C:2016:688, 49. punkts; 2017. gada 27. septembris, *Puškár*, C-73/16, EU:C:2017:725, 62. punkts, un 2017. gada 20. decembris, *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, C-664/15, EU:C:2017:987, 90. punkts).

37 Ģenerāladvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumi lietā *Radu* (C-396/11, EU:C:2012:648, 97. punkts).

38 Skat. Pamatlēmuma preambulas 5. apsvērumu un spriedumu, 2016. gada 10. novembris, *Kovalkovas* (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, 41. punkts).

39 Padomes Regula (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Briseles Ia regula").

40 Mans izcēlums.

41 Ģenerāladvokāta M. Bobeka secinājumi lietā *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:612, 86. punkts un 16. zemsvītras piezīme) (mans izcēlums).

65. Līdz ar to, ja pastāv faktisks risks, ka izsniegšanas dalībvalstī īstenotais process neatbilst Hartas 47. panta otrās daļas prasībām, neeksistē Pamatlēmuma 1. panta 2. punktā paredzētā premisa, uz kuras ir balstīts pienākums izpildīt visus Eiropas apcietināšanas orderus. Tāpēc risks, ka izsniegšanas dalībvalstī tiks pārkāpta Hartas 47. panta otrā daļa, var liegt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi [42].

66. Treškārt, Eiropas Cilvēktiesību tiesa aizliedz līgumslēdzējām valstīm izraidīt personu, ja galamērķa valstī tai ir faktisks risks tikt pakļautai ne vien attieksmei, kas ir pretrunā ECPAK 3. pantam [43] vai nāves sodam [44], pārkāpjot ECPAK 2. pantu un ECPAK 13. protokola 1. pantu [45], bet arī klaji liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, pārkāpjot ECPAK 6. pantu [46].

67. Tāpēc es uzskatu, ka Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpuma risks var būt pamats pienākumam atlikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi.

68. Tomēr, ņemot vērā to apstākļu ārkārtas raksturu, kuros saskaņā ar 2014. gada 18. decembra atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK) (EU:C:2014:2454, 191. punkts) ir atļauti savstarpējas atzīšanas principa ierobežojumi, ir jāuzdod jautājums, vai Eiropas apcietināšanas ordera izpilde ir jāatliek, līdzko pastāv faktisks Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpuma risks, vai izpilde ir jāatliek vienīgi, ja pastāv faktisks šīs tiesību normas *īpaši nopietna* pārkāpuma risks.

b) Vai ikvienam Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpumam neatkarīgi no tā, cik tas ir nopietns, ir jāizraisa Eiropas apcietināšanas ordera izpildes atlikšana?

1) Ievads

69. No lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Īrijas tiesībās izpildes tiesu iestādei nav jāveic nodošana, ja pastāv faktisks risks, ka attiecīgajai personai izsniegšanas dalībvalstī tiks klaji liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem [47].

70. Īrijas judikatūra atbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai. Spriedumā *Soering* pret Apvienoto Karalisti Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka izdošanas lēmums "izņēmuma kārtā [var] radīt problēmu saistībā ar [ECPAK 6. pantu] gadījumā, kad bēglim tiktu liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vai viņš būtu pakļauts riskam, ka tiks klaji liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem" [48].

42 Šajā ziņā es norādu, ka 2018. gada 26. aprīļa spriedumā *Donnellan* (C-34/17, EU:C:2018:282, 61. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka, tā kā savstarpēja palīdzība prasījumu piedziņā, kas izveidota ar Direktīvu 2010/24/ES (Padomes Direktīva (2010. gada 16. marts) par savstarpēju palīdzību prasījumu piedziņā saistībā ar noteiktiem maksājumiem, nodokļiem un citiem pasākumiem (OV 2010, L 84, 1. lpp.)), ir kvalificēta kā "savstarpēja", tas tostarp nozīmē, ka pieprasījuma iesniedzējai iestādei [..] ir *jārada* apstākļi, kuros pieprasījuma saņēmēja iestāde varēs [..] sniegt savu palīdzību" (mans izcēlums).

43 ECT spriedums, 2014. gada 4. novembris, *Tarakhel* pret Šveici (CE:ECHR:2014:1104JUD002921712, 93. punkts).

44 ECT spriedums, 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 576.–579. punkts).

45 ECPAK 13. protokols par nāves soda pilnīgu atcelšanu, parakstīts Viļņā 2002. gada 3. maijā.

46 ECT spriedums, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 258. punkts).

47 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka "ir pienācīgi noteikts kritērijs, kas ļauj noteikt, vai ECPAK 6. pants nepieļauj nodošanu. Saskaņā ar valsts pastāvīgo judikatūru attiecīgajai personai ir jābūt faktiskam riskam, ka tiks klaji liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Spriedumā lietā *Minister for Justice, Equality and Law Reform* pret *Brennan* [2007] IESC 24 *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) ir nospriedusi, ka vienīgi izņēmuma gadījumā, "piemēram, skaidri konstatējot būtisku valsts, kas veic pieprasījumu, tiesu sistēmas nepilnību", var tikt atteikta nodošana saskaņā ar 2003. gada likumu par Eiropas apcietināšanas orderi ECTK 6. pantā paredzēto tiesību pārkāpuma dēļ.

48 ECT spriedums, 1989. gada 7. jūlijs, *Soering* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, 113. punkts).

71. Lai gan iesniedzējtiesa nejautā Tiesai, vai Eiropas apcietināšanas ordera izpilde ir jāatliek, līdzko pastāv faktisks Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpuma risks, vai arī šī atlikšana ir jāveic vienīgi, ja pastāv faktisks šīs tiesību normas īpaši nopietna pārkāpuma risks, kā klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, man šķiet nepieciešams aplūkot šo jautājumu. Šis jautājums izriet no šo secinājumu 52.–68. punktā izvērtētā jautājuma. Turklāt otrajā prejudiciālajā jautājumā ir tieša atsauce uz klaju piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risku.

2) Prasība par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem

72. Es uzskatu, ka, lai būtu jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, nepietiek ar to, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpuma risks. Ir jāpastāv faktiskam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam.

73. Pirmkārt, atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai savstarpējas uzticēšanās principa ierobežojumi ir jāinterpretē šauri [49].

74. Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. panta 2. punktu izpildes tiesu iestādes izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi. Tās var atteikt izpildi vienīgi atbilstoši šī Pamatlēmuma 3., 4. un 4.a pantā izsmeļoši izklāstītajiem pamatiem. Tādējādi, lai arī Eiropas apcietināšanas ordera izpilde ir princips, šāda ordera izpildes atteikums tiek saprasts kā izņēmums, kas ir jāinterpretē šauri [50].

75. Otrkārt, kā tas ir norādīts iepriekš [51], tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu var tikt ierobežotas, ja vien ar šiem ierobežojumiem tostarp tiek ievērots šo tiesību būtiskais saturs, kā tas ir paredzēts Hartas 52. panta 1. punktā.

76. Tādēļ man šķiet, ka izpildes tiesu iestādei var būt pienākums atlikt Eiropas apcietināšanas ordera izpildi vienīgi, ja pastāv faktisks nevis tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu, bet gan šo tiesību būtiskā satura pārkāpuma risks.

77. Citiem vārdiem, saistībā ar tādām absolūtām tiesībām kā necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums tam, lai izpilde būtu jāatliek, būtu pietiekami, ka pastāv faktisks šādu tiesību pārkāpuma risks. Taču saistībā ar tādām tiesībām, kuras nav absolūtas, kā tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu izpilde būtu jāatliek vienīgi, ja faktiskais pārkāpuma risks attiecas uz šo tiesību būtisko saturu.

78. Treškārt, šāda nostāja atbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostājai.

79. Kā tas ir norādīts iepriekš [52], Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskata, ka, lai līgumslēdzējai valstij būtu pienākums neizraidīt vai neizdot personu, tai ir jābūt riskam tikt pakļautai pieprasījuma iesniedzējas valstī nevis vienkāršam ECPAK 6. panta pārkāpumam, bet gan "klajai piekļuves liegšanai tiesiskās aizsardzības līdzekļiem" [53]. Tātad saistībā ar tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu šī tiesa nenorāda vienīgi, kā tā to veic saistībā ar necilvēcīgu vai pazemojošu sodu vai izturēšanās aizliegumu, uz vienkāršas faktiskas "izturēšanās, kas ir pretrunā [ECPAK] 3. pantam", risku [54].

49 Spriedums, 2018. gada 26. aprīlis, *Donnellan* (C-34/17, EU:C:2018:282, 50. punkts).

50 Spriedums, 2018. gada 23. janvāris, *Piotrowski* (C-367/16, EU:C:2018:27, 48. punkts).

51 Skat. šo secinājumu 57. punktu un 36. zemsvītras piezīmi.

52 Skat. šo secinājumu 70. punktu.

53 ECT spriedumi, 1989. gada 7. jūlijs, *Soering* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, 113. punkts); 2010. gada 2. marts, *Al-Saadoon* un *Mufdhi* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2010:0302JUD006149808, 149. punkts); 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 258. punkts); 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 456. un 562.–564. punkts), un ECT nolēmums, 2017. gada 15. jūnijs, *Harkins* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2017:0615DEC007153714, 62. punkts).

54 ECT spriedums, 2008. gada 28. februāris, *Saadi* pret Itāliju (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, 125. punkts).

80. Kas, Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā, ietilpst klajā piekļuves liegšanā tiesiskās aizsardzības līdzekļiem?

81. Šī tiesa uzskata, ka "klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir kas vairāk nekā vienkārši procesuālo garantiju pārkāpumi vai neesamība, kas varētu veidot [ECPAK] 6. panta pārkāpumu, ja tie būtu notikuši pašā līgumslēdzējā valstī. Ir nepieciešams, lai būtu noticis [ECPAK] 6. pantā garantētā taisnīgas tiesas principa pārkāpums, kas ir tik smags, ka tas ietver šajā pantā aizsargāto tiesību pašas būtības atcelšanu, pat iznīcināšanu" [55].

82. Eiropas Cilvēktiesību tiesa uzskata, ka klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kuras dēļ ir aizliegts izdot vai izraidīt attiecīgo personu, var arī būt: notiesāšana *in absentia* bez iespējas panākt apsūdzības pārskatīšanu pēc būtības [56]; pēc būtības saīsināts process, kas īstenots, pilnībā neievērojot tiesības uz aizstāvību [57]; apcietinājums, kura tiesiskumu nav iespējams izvērtēt neatkarīgā un objektīvā tiesā; apzināts un sistemātisks atteikums indivīdam, it īpaši indivīdam, kas ir apcietināts ārvalstīs, sazināties ar advokātu [58]. Tiesa arī uzskata par nozīmīgu to, ka civilpersonu tiesā tāda tiesa, kuras sastāvā, kaut arī daļēji, ir militārpersonas, kuras ir atkarīgas no izpildvaras [59].

83. Manuprāt, Eiropas Cilvēktiesību tiesa vienīgi četros gadījumos ir secinājusi, ka ir notikusi izdošana vai izraidīšana, pārkāpjot ECPAK 6. pantu. Runa ir par spriedumu lietā *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti, kurā klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ietvēra pierādījumu pieņemšanu, kuri iegūti, izmantojot spīdzināšanu; spriedumā lietā *Husayn* pret Poliju, kurā klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem tostarp izpaudās kā prasītāja turēšana apcietinājumā divpadsmit gadus Guantanamo militārajā bāzē, neuzrādot apsūdzību; spriedumā lietā *Al Nashiri* pret Poliju, kas pasludināts tajā pašā dienā, kad spriedums lietā *Husayn* pret Poliju, un kuru es vēlētos aplūkot, un nesenais spriedums lietā *Al Nashiri* pret Rumāniju [60].

84. Spriedumā lietā *Al Nashiri* pret Poliju [61] prasītājs, Saūda Arābijas pilsonis, tika notverts Apvienotajos Arābu Emirātos un nosūtīts uz slepeno apcietināšanas centru Polijā, pēc tam uz Guantanamo militāro bāzi. Viņu tiesāja militārā komisija, kas atrodas Guantanamo bāzē, par to, ka viņš ir organizējis pašnāvnieku atentātu pret amerikāņu karakuģi un piedalījies atentātā pret Francijas tankkuģi. Eiropas Cilvēktiesību tiesa secina, ka pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, ņemot vērā trīs elementus. Pirmkārt, attiecīgā militārā komisija nav bijusi ne neatkarīga, ne objektīva un līdz ar to nevar tikt uzskatīta par "tiesu" ECPAK 6. panta 1. punkta nozīmē. Tā tika izveidota, lai tiesātu "atsevišķus ārvalstu pilsoņus karā pret terorismu", tā neietilpa Amerikas Savienoto Valstu federālajā tiesu sistēmā, un to veidoja vienīgi militārpersonas. Otrkārt,

55 ECT spriedumi, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 260. punkts), un 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 563. punkts).

56 ECT nolēmums, 2001. gada 16. oktobris, *Einhorn* pret Franciju (CE:ECHR:2001:1016DEC007155501, 33. un 34. punkts). Šajā lietā ECT ir uzskatījusi, ka nav notikusi klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jo prasītājam, kuru Pensilvānijas tiesa bija aizmuguriski notiesājusi par slepkavību, atgriežoties Pensilvānijā, varēja tikt piemērots jaunais process, ja viņš to lūgtu.

57 ECT spriedums, 2005. gada 8. novembris, *Bader* un *Kanbor* pret Zviedriju (CE:ECHR:2005:1108JUD001328404, 47. punkts). Tiesvedība, kurā tiesas sēdē nav uzklausīts neviens liecinieks, jo visus izvērtētos pierādījumus ir iesniedzis prokurors, un kurā nav piedalījies ne apsūdzētais, ne viņa advokāts, pēc savas būtības ir saīsināta un tajā pilnībā nav ņemtas vērā tiesības uz aizstāvību.

58 ECT nolēmums, 2007. gada 20. februāris, *Al-Moayad* pret Vāciju (CE:ECHR:2007:0220DEC003586503, 100.–108. punkts). Šajā lietā ECT ir secinājusi, ka nav notikusi klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jo prasītājs, kas tika tiesāts saistībā ar piedalīšanos divās teroristiskās organizācijās un Amerikas Savienotās Valstis attiecībā uz viņu ir izdevušas izdošanas pieteikumu, nebija ticis nosūtīts uz apcietināšanas iestādēm, kuras atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm un kurās neesot bijusi piekļuve advokātam, un kurās viņu esot tiesājusi militārā vai cita īpaša tiesa.

59 ECT spriedums, 2005. gada 12. maijs, *Öcalan* pret Turciju (CE:ECHR:2005:0512JUD004622199, 112. punkts), un 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 562. punkts).

60 ECT spriedumi, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 263.–287. punkts); 2014. gada 24. jūlijs, *Husayn* (*Abu Zubaydah*) pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD000751113, 559. punkts); 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 565.–569. punkts), un 2018. gada 31. maijs, *Al Nashiri* pret Rumāniju (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412, 719.–722. punkts).

61 ECT spriedums, 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa balstās uz *US Supreme Court* (Amerikas Savienoto Valstu Augstākā tiesa) [62] spriedumu, lai nospriestu, ka šī komisija nav "ar likumu izveidota tiesa" ECPAK 6. panta 1. punkta nozīmē. Treškārt, ECT uzskata, ka ir pastāvējusi liela varbūtība, ka pierādījumi, kas iegūti spīdzināšanas rezultātā, tiks izmantoti pret prasītāju [63].

85. Es piedāvāju izmantot Eiropas Cilvēktiesību tiesas sniegto kritēriju un uzskatīt, ka Eiropas apcietināšanas ordera izpilde ir jāatliek vienīgi, ja izsniegšanas dalībvalstī ir faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks.

3) Klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem raksturojums saistībā ar tiesu neatkarību

86. Šajā lietā iesniedzējtiesa uzskata, ka pastāv faktisks risks, ka L. M. izsniegšanas dalībvalstī tiks klaji liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem tostarp šīs dalībvalsts tiesu neatkarības neesamības dēļ.

87. Vai izsniegšanas dalībvalsts tiesu neatkarības neesamība var tikt uzskatīta par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem?

88. Šajā ziņā es atgādinu, ka Hartas 47. panta otrajā daļā ir paredzēts, ka ikvienai personai ir tiesības uz neatkarīgu un objektīvu tiesu.

89. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru neatkarības jēdzienam ir divi aspekti. Pirmais, ārējais aspekts nozīmē, ka tiesai jābūt aizsargātai no ārējas iejaukšanās vai spiediena, kas varētu apdraudēt tās locekļu pieņemtā nolēmuma neatkarību, izskatot tiem uzticētos strīdus. Otrais, iekšējais aspekts ir saistīts ar neitralitātes jēdzienu un attiecas uz to, ka tiek saglabāta vienāda attieksme pret pusēm un to attiecīgajām interesēm saistībā ar strīda priekšmetu. Šī aspekta ietvaros ir jāievēro objektivitāte un papildu striktai tiesību normu piemērošanai ir jābūt absolūtai neieinteresētībai strīda atrisinājumā [64]. Šādām neatkarības un objektivitātes garantijām ir nepieciešams, lai būtu tiesību normas, it īpaši attiecībā uz tiesas sastāvu, iecelšanu, pilnvaru ilgumu, kā arī tās locekļu atturēšanās, noraidīšanas un atsaukšanas iemesliem, lai kliedētu jebkādas pamatotas indivīdu šaubas par minētās tiesas ārēju ietekmējamību un tās neitralitāti attiecībā uz interesēm, ar kurām tā saskaras [65].

90. Manuprāt, nevar tikt izslēgts, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu iestāžu neatkarības neesamība *principā* var veidot klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

91. Pirmkārt, Tiesa 2018. gada 27. februāra spriedumā *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 41. un 42. punkts) ir nospriedusi, ka "īpaši svarīga ir [valsts tiesu] neatkarības saglabāšana" un ka "ar pašu tiesas spriešanas uzdevuma būtību [ir] nedalāmi saistītā neatkarība" [66]. Konkrēti, garantiju esamība attiecībā uz tiesas sastāvu ir tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu stūrakmens [67].

62 Minētā tiesa sava sprieduma 567(ii) punktā norāda: "[the military commission] did not have legitimacy under US and international law resulting in, as the Supreme Court found, its lacking the 'power to proceed' and […], consequently, it was not 'established by law' for the purposes of Article 6§1".

63 ECT spriedums, 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, 565.–569. punkts). Līdzīga argumentācija ir izklāstīta ECT 2018. gada 31. maija sprieduma *Al Nashiri* pret Rumāniju (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412) 719.–722. punktā.

64 Spriedumi, 2006. gada 19. septembris, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587, 51. un 52. punkts); 2017. gada 16. februāris, *Margarit Panicello* (C-503/15, EU:C:2017:126, 37. un 38. punkts), un 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games* u.c. (C-685/15, EU:C:2017:452, 60. un 61. punkts).

65 Spriedums, 2006. gada 19. septembris, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587, 53. punkts); 2008. gada 14. maijs, *Pilato* (C-109/07, EU:C:2008:274, 24. punkts), un spriedums, 2013. gada 31. janvāris, D. un A. (C-175/11, EU:C:2013:45, 97. punkts).

66 Skat. arī spriedumus, 2006. gada 19. septembris, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587, 49. punkts); 2017. gada 14. jūnijs, *Online Games* u.c. (C-685/15, EU:C:2017:452, 60. punkts), un 2017. gada 13. decembris, *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:960, 40. punkts).

67 Spriedumi, 2008. gada 1. jūlijs, *Chronopost* un *La Poste*/*UFEX* u.c. (C-341/06 P un C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46. punkts); 2009. gada 19. februāris, *Gorostiaga Atxalandabaso*/Parlaments (C-308/07 P, EU:C:2009:103, 42. punkts), un 2018. gada 31. janvāris, *Gyarmathy*/*FRA* (T-196/15 P, nav publicēts, EU:T:2018:47, 97. punkts).

92. Otrkārt, spriedumos *Al Nashiri* pret Poliju un *Al Nashiri* pret Rumāniju [68] Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir secinājusi, ka pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks tostarp tāpēc, ka Guantanamo bāzē izveidotā militārā komisija nav ne neatkarīga, ne objektīva un līdz ar to nevar tikt uzskatīta par "tiesu" ECPAK 6. panta 1. punkta nozīmē [69].

93. Tomēr es uzsveru, ka tiesas neatkarības un objektivitātes neesamība var tikt uzskatīta par klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vienīgi, ja tā ir tik būtiska, ka ar to pilnībā tiek liegta taisnīga tiesa. Taču, kā to norāda Eiropas Cilvēktiesību tiesa spriedumā lietā *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti, ir būtiska atšķirība starp to pierādījumu pieņemšanu, kas iegūti ar spīdzināšanu un par kuriem runa minētajā spriedumā, un ECPAK 6. panta pārkāpumiem, piemēram, iztiesāšanas sastāva dēļ [70].

94. Galu galā es nevaru vien uzsvērt to, ka spriedumos lietā *Al Nashiri* pret Poliju un lietā *Al Nashiri* pret Rumāniju [71], kas līdz šai dienai ir vienīgie, kuros Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir konstatējusi ECPAK 6. panta pārkāpumu, tostarp galamērķa valsts tiesu neatkarības un objektivitātes neesamības dēļ, attiecas uz īpašām tiesām, kurām ir kompetence terorisma jomā un kuru sastāvā ir vienīgi militārpersonas.

95. Iesniedzējtiesai, pamatojoties uz šiem apsvērumiem, ir jānosaka, vai *šajā lietā* Polijas tiesu apgalvotā neatkarības neesamība ir tik būtiska, ka tiek pilnībā liegta taisnīga tiesa un līdz ar to ir klaja piekļuves liegšana tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Kā to ir norādījusi Tiesa spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru*, šajā ziņā ir jābalstās uz objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par izsniegšanas dalībvalstī esošajiem apstākļiem, kas liecina par Polijas tiesu sistēmas nepilnību esamību [72]. Šajā ziņā Komisijas pamatotais atzinums tāpat kā Venēcijas komisijas atzinums var tikt ņemts vērā – ar nosacījumu, pie kura es atgriezīšos –, ka iesniedzējtiesa iepazīstas ar eventuālajām Polijas situācijas izmaiņām, kas esot notikušas pēc šo dokumentu [publicēšanas].

96. Pat pieņemot, ka izpildes tiesu iestāde konstatē, ka pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ, vai tai, balstoties vienīgi uz šo konstatāciju, ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde? Vai tai ir jāveic pārbaude un jākonstatē, ka attiecīgā persona, uz kuru attiecas šis orderis, ir pakļauta šādam riskam? Tagad es sniegšu atbildi uz šo jautājumu.

c) Vai izpildes tiesu iestādei ir jākonstatē, ka attiecīgā persona ir pakļauta klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam?

1) Ievads un lietas dalībnieku apsvērumi

97. Tiesa 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 91.–93. punkts) ir nospriedusi, kā esmu to norādījis, ka izpildes tiesu iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde vienīgi, ja tā konstatē, pirmkārt, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks vispārējo apcietinājuma

68 ECT spriedumi, 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111), un 2018. gada 31. maijs, *Al Nashiri* pret Rumāniju (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412).

69 Skat. šo secinājumu 84. punktu.

70 ECT spriedums, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 265. punkts).

71 ECT spriedumi, 2014. gada 24. jūlijs, *Al Nashiri* pret Poliju (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111), un 2018. gada 31. maijs, *Al Nashiri* pret Rumāniju (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412).

72 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89. punkts). Skat. arī spriedumu, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 91. punkts).

apstākļu šajā dalībvalstī dēļ un, otrkārt, ka attiecīgā persona tiks pakļauta šādam riskam [73]. Tiesa uzskata, ka cietumu sistēmas nepilnības, pat vispārējas, obligāti neskar *visas* apcietināšanas iestādes. Tādēļ no šī konstatējuma vien par cietumu sistēmas nepilnību esamību nevar tikt izsecināts, ka pret *attiecīgo personu* notiks necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās.

98. Iesniedzējtiesa uzskata, ka gadījumā, ja izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnības ir īpaši nopietnas, proti., šī dalībvalsts vairs neievēro tiesiskumu, tai ir jāatsaka nodošana, nepārbaudot, vai attiecīgā persona tiks pakļauta šādam riskam [74].

99. Ministrs apgalvo, ka ir piemērojams spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definētais otrais pārbaudes posms. Ja tas tā nebūtu, tad sekas būtu tādas, ka Īrijas tiesu iestādes sistemātiski atteiktos izpildīt Polijas Republikas izsniegtos Eiropas apcietināšanas orderus. Viņš tostarp uzsver, ka šādi sistemātiski atteikumi nebūtu saderīgi ne ar Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumu, ne konstitucionālās vērtības principu – savstarpējo uzticēšanos, ne LES 4. pantā nostiprināto dalībvalstu vienlīdzības principu.

100. L. M. uzskata, ka spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definētais otrais pārbaudes posms nevar tikt piemērots situācijā, kurā vienkārši ir sagrauta citu dalībvalstu uzticēšanās tam, ka Polijas Republika ievēros visfundamentālāko vērtību, proti, tiesiskumu.

101. Spānijas valdība uzskata, ka ir piemērojams spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definētais otrais pārbaudes posms. Ungārijas valdība uzskata, ka Polijas tiesu sistēmas nepilnību konstatējums var tikt veikts vienīgi LES 7. pantā paredzētās procedūras ietvaros un ka tāpēc nav izpildīts šajā pašā spriedumā definētais pirmais pārbaudes posms. Pieņemot, ka tas ir izpildīts, Ungārijas valdības ieskatā, būtu piemērojams šīs pārbaudes otrais posms. Nīderlandes valdība apgalvo, ka šis otrais posms ir piemērojams.

102. Polijas valdība uzskata, ka Polijā nav ne tiesiskuma pārkāpuma riska, ne riska, ka tiks pārkāptas attiecīgās personas L. M. tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Pirmkārt, iesniedzējtiesa nevar balstīties uz Komisijas pamatoto priekšlikumu, lai secinātu par tiesiskuma pārkāpumu Polijā, it īpaši tāpēc, ka pēc šī pamatotā priekšlikuma pieņemšanas ir tikuši grozīti Polijas tiesību akti. Iesniedzējtiesas kompetencē neietilpstot konstatēt, ka Polijas Republika ir pārkāpusi tiesiskumu, jo šāda kompetence saskaņā ar LES 7. pantā paredzēto procedūru ir Eiropadomei. Iesniedzējtiesai arī neesot pilnvaru apturēt Pamatlēmuma piemērošanu, jo saskaņā ar Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumu šādas pilnvaras ir Padomei. Otrkārt, iesniedzējtiesa neesot konstatējusi, ka pats L. M. tikšot pakļauts faktiskam tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma riskam. Šī tiesa esot tostarp vienīgi spējusi norādīt hipotētiskus iemeslus, kādēļ L. M. esot pakļauts riskam, ka viņam tiks liegta taisnīga lietas izskatīšana.

103. Komisija apgalvo, ka spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* definētais otrais pārbaudes posms ir piemērojams. Tas, ka uz dalībvalsti attiecas pamatotais priekšlikums LES 7. panta 1. punkta izpratnē, nenozīmējot, ka šīs personas nodošana šai dalībvalstij automātiski viņu pakļauj faktiskam tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu pārkāpuma riskam. Nevarot tikt izslēgts, ka noteiktās situācijās šīs dalībvalsts tiesas izskata lietas, nodrošinot Hartas 47. panta otrajā daļā paredzēto neatkarību. Līdz ar to katrs gadījums esot jāizvērtē individuāli. Lai pienācīgi veiktu šo individuālo izvērtējumu, izpildes tiesu iestādei esot jāņem vērā gan attiecīgās personas identitāte (it īpaši, ja ir runa par politisko oponentu vai ja šī persona ir diskriminētas sociālās vai etniskās minoritātes grupas daļa), gan noziedzīga nodarījuma, kura dēļ ir pieprasīta tās nodošana, raksturs un apstākļi (it īpaši, ja tas ir politiska rakstura nodarījums, ja tas ir izdarīts, īstenojot vārda vai biedrošanās brīvību, vai saistībā ar to varas pārstāvji ir

73 Skat. arī spriedumu, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 58. punkts), un rīkojumu, 2017. gada 6. septembris, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633, 24.–26. punkts).

74 Skat. šo secinājumu 24. punktu.

veikuši publiskus paziņojumus). Visbeidzot iesniedzējtiesai esot jāņem vērā to tiesnešu situācija, kuri drīz sasniegs pensionēšanās vecumu (kuru turpmāka palikšana amatā pēc šī vecuma sasniegšanas ir atkarīga no izpildvaras lēmuma rīcības brīvības ietvaros), vai noteikumi saistībā ar tiesnešu karjeras virzību.

2) Individuāla izvērtējuma prasība

104. Es uzskatu, ka izpildes tiesu iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde vienīgi, ja tā konstatē ne vien faktisku klaju piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risku izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ, bet arī ka attiecīgā persona tiks pakļauta šim riskam.

105. Pirmkārt, es norādu, ka saskaņā ar 2014. gada 18. decembra atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK) (EU:C:2014:2454, 192. punkts) dalībvalstu izņēmuma kārtā veiktā pārbaude, vai citā dalībvalstī tiek ievērotas pamattiesības, var attiekties vienīgi uz šo tiesību ievērošanu "konkrētā gadījumā".

106. Uzskatīt, ka izpildes tiesu iestādei būtu jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, nepārbaudot, vai attiecīgā persona ir pakļauta klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, kuru, tās ieskatā, veido tiesu sistēmas nepilnības, manuprāt, būtu nesaderīgi ar Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumu, saskaņā ar kuru "[Eiropas apcietināšanas ordera mehānisma] īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti [LES] 6. panta 1. punktā, ko konstatē Padome, ievērojot [LES] 7. panta 1. punktu". Ar šo minēto preambulas 10. apsvērumu dalībvalstīm tiek aizliegts apturēt Pamatlēmuma piemērošanu attiecībā uz dalībvalsti, izņemot, ja Eiropadome attiecībā uz šo dalībvalsti ir pieņēmusi lēmumu, pamatojoties uz to, kas šobrīd ir LES 7. panta 2. punkts[75]. Taču tas neliedz dalībvalstij apturēt Pamatlēmuma piemērošanu "konkrētā gadījumā", t.i., atlikt konkrēta Eiropas apcietināšanas ordera izpildi. Es turklāt norādu, ka Tiesa 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) ir atzinusi šādu atlikšanu šāda Eiropadomes lēmuma neesamības gadījumā.

107. Turklāt, tā kā apturēšana attiecas uz Pamatlēmuma izpildes apturēšanu "konkrētā gadījumā", nebūs nekāda LES 4. panta 2. punktā nostiprinātās dalībvalstu vienlīdzības pārkāpuma.

108. Otrkārt, pat pieņemot, ka Polijā pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks neseno tiesu sistēmas reformu dēļ[76], no tā nevar tikt izsecināts, ka neviena Polijas tiesa, lai kāda tā arī būtu, neizskatīs lietu, ievērojot Hartas 47. panta otro daļu. Es pilnībā piekrītu Komisijas argumentam, saskaņā ar kuru, "pat ja tiktu konstatēts, ka izsniegšanas dalībvalstī ir būtiski apdraudēts tiesiskums [..], nevar tikt izslēgts, ka ir konteksti, kuros ir saglabāta tiesu spēja īstenot tiesvedību, ievērojot nepieciešamo neatkarību, lai garantētu Hartas 47. panta otrajā daļā paredzētās pamattiesības".

75 Pamatlēmums tika pieņemts 2002. gada 13. jūnijā, t.i., pirms Nicas līguma stāšanās spēkā 2003. gada 1. februārī (OV 2001, C 80, 1. lpp.). Taču ar Nicas līguma 1. panta 1. punktu 7. pantā ir ieviests 1. punkts. Tāpēc Pamatlēmuma preambulas 10. apsvērumā atsauce uz LES 7. panta 1. punktu šobrīd ir jāsaprot kā atsauce uz LES 7. panta 2. *punktu*. Šajā ziņā skat. šo secinājumu 38. punktu.

76 Kā tas norādīts šo secinājumu 35. un 95. punktā, vērtējums ir jāveic iesniedzējtiesai.

109. Treškārt, Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lai noteiktu, vai pastāv faktisks tādas izturēšanas risks, kas ir pretrunā ECPAK 3. pantam, "izvērtē paredzamās prasītāja nosūtīšanas uz galamērķa valsti sekas, ņemot vērā tajā esošo vispārējo situāciju un *attiecīgās personas individuālos apstākļus*" [77]. Šī tiesa uzskata, ka tas, ka konkrētajā valstī pastāv vispārēja problēma saistībā ar cilvēktiesību ievērošanu, pats par sevi nepierāda, ka attiecīgās personas nosūtīšana ar šo valsti būtu pretrunā ECPAK 3. pantam [78]. Tāpat, lai pārbaudītu, vai pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, tā praksē ņem vērā ne vien situāciju galamērķa valstī, bet arī attiecīgās personas individuālos apstākļus [79].

110. Piemēram, saistībā ar ECPAK 3. pantu spriedumā lietā *Mo. M.* pret Franciju Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka prasītāja nosūtīšana uz Čadu, no kurienes viņš aizbēga pēc tam, kad viņu bija aizturējuši un spīdzinājuši Čadas slepenie dienesti, radītu ECPAK 3. panta pārkāpumu. Tā balstījās uz vietējo nevalstisko organizāciju un institucionālo novērotāju ziņojumiem, no kuriem izriet, ka vispārējo situāciju Čadā raksturo militāro cietumu esamība, kurus pārvalda slepenie dienesti. Pēc tam šī tiesa izvērtēja prasītāja personīgo situāciju. Šajā ziņā tā norāda, pirmkārt, ka medicīniskās izziņas apliecina, ka viņš jau ir ticis spīdzināts Čadā, un, otrkārt, ka viņam ir risks atkal tikt spīdzinātam, ja viņš tiek nosūtīts uz minēto valsti, jo Francijā viņš piedalās opozīcijas partijā un attiecībā uz viņu ir iesniegts orderis par piespiedu atvešanu, kuru Čadas iestādes izsniegušas trīs gadus pēc viņa izceļošanas no Čadas [80].

111. Spriedumā lietā M. G. pret Bulgāriju Eiropas Cilvēktiesību tiesa secina, ka prasītājam, kuru Krievijas iestādes meklē, lai nodotu vienas no Ziemeļkaukāza republikām – Ingušijas – krimināltiesām saistībā ar aizdomām par piedalīšanos čečenu partizāņu karā, ir nopietns un reāls risks tikt spīdzinātam, ja viņš tiks izdots uz Krieviju. Šī tiesa vispirms izvērtē vispārējo situāciju Ziemeļkaukāzā un konstatē, ka šajā reģionā joprojām ir bruņota konflikta zona, kurā tostarp notiek nāvessoda izpilde bez tiesas sprieduma, spīdzināšana un cita veida necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās. Otrkārt, tā izvērtē prasītāja personīgo situāciju un norāda, ka pret viņu ir vērsta kriminālvajāšana tostarp par piedalīšanos bruņotā grupā, terora aktu sagatavošanā, ieroču un narkotisko vielu pārvadāšanā, ka Krievijas slepenie dienesti viņa dzīvesvietā ir konfiscējuši lielu daudzumu ieroču un ka Krievijas iestādes viņu tur aizdomās par piedalīšanos bruņotā džihādistu grupā. Šī tiesa no tā secina, ka viņš ir īpaši pakļauts briesmām tikt spīdzinātam, ja viņš tiks ievietots brīvības atņemšanas iestādē Ziemeļkaukāzā [81].

112. Saistībā ar ECPAK 6. panta 1. punktu spriedumā lietā *Ahorugeze* pret Zviedriju Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieža, ka prasītāja, kas ir hutu etniskajai grupai piederošs Ruandas pilsonis, izdošana uz Ruandu, kur viņš ir jātiesā par genocīdu un noziegums pret cilvēci, nepakļautu viņu faktiskam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam. Šī tiesa uzskata, ka, pamatojoties uz Starptautiskā Ruandas kara noziegumu tribunāla spriedumiem un Nīderlandes izmeklētāju un Norvēģijas policistu sniegto informāciju, nav pierādīts, ka Ruandas tiesas nav neatkarīgas un objektīvas. Turklāt tā izvērtēja prasītāja personīgo situāciju. Tā uzskata, ka ne tas, ka viņš ir liecinājis aizstāvības pusē Starptautiskajā Ruandas kara noziegumu tribunālā, ne tas, ka viņš ir vadījis Ruandas civilās aviācijas iestādi, ne tas, ka viņš ir notiesāts par citu personu īpašuma iznīcināšanu 1994. gada genocīda laikā, nepakļauj viņu klajai piekļuves liegšanai tiesiskās aizsardzības līdzekļiem [82].

77 ECT spriedumi, 1991. gada 30. oktobris, *Vilvarajah* u.c. pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, 108. punkts); 2008. gada 28. februāris, *Saadi* pret Itāliju (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, 130. punkts); 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 187. punkts), un 2016. gada 23. marts, F. G. pret Zviedriju (CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, 120. punkts) (Mans izcēlums).

78 ECT spriedumi, 2008. gada 28. februāris, Saadi pret Itāliju (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, 131. punkts); 2013. gada 25. aprīlis, *Savriddin Dzhurayev* pret Krieviju (CE:ECHR:2013:0425JUD007138610, 153. un 169. punkts), un 2014. gada 25. marts, M. G. pret Bulgāriju (CE:ECHR:2014:0325JUD005929712, 79. punkts).

79 ECT spriedums, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 272. un 277.–279. punkts). Skat. arī šo secinājumu 112. punktu.

80 ECT spriedums, 2013. gada 18. aprīlis, *Mo. M.* pret Franciju (CE:ECHR:2013:0418JUD001837210, 38.–43. punkts).

81 ECT spriedums, 2014. gada 25. marts, M. G. pret Bulgāriju (CE:ECHR:2014:0325JUD005929712, 87.–91. punkts).

82 ECT spriedums, 2011. gada 27. oktobris, *Ahorugeze* pret Zviedriju (CE:ECHR:2011:1027JUD003707509, 125.–129. punkts).

3) Kā pierādīt, ka attiecīgā persona ir pakļauta faktiskam acīmredzamam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam?

113. Man šķiet, kā to apgalvo Komisija, ka, lai pierādītu, ka attiecīgā persona ir pakļauta attiecīgam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, ir jāpierāda, ka pastāv īpaši apstākļi vai nu saistībā ar šo personu, vai saistībā ar noziedzīgo nodarījumu, saistībā ar kuru pret to tiek veikta kriminālvajāšanai vai tā ir notiesāta, kuri šo personu pakļauj šādam riskam. Tādējādi Komisija tostarp piedāvā pārbaudīt, vai persona, saistībā ar kuru ir izdots Eiropas apcietināšanas orderis, ir politiskais oponents vai arī tā ietilpst diskriminētā sociālajā vai etniskajā grupā. Komisija arī piedāvā tostarp izvērtēt, vai noziedzīgais nodarījums, saistībā ar kuru pret attiecīgo personu tiek veikta kriminālvajāšana, ir politisks vai arī esošās varas pārstāvji ir veikuši publiskus paziņojumus saistībā ar šo nodarījumu vai tās sodu. Man šķiet, ka šādi priekšlikumi ir jāpieņem.

114. Šajā ziņā es norādu, ka Pamatlēmuma preambulas 12. apsvēruma otrajā teikumā ir tieši paredzēta iespēja atteikt personas nodošanu, ja, pamatojoties uz objektīviem elementiem, ir iemesls domāt, ka Eiropas apcietināšanas orderis, kas izdots attiecībā uz šo personu, ir ticis izdots ar mērķi, lai viņu vajātu vai sodītu tostarp par tās politiskajiem uzskatiem.

115. Saistībā ar pierādīšanas pienākumu, manuprāt, ir jāprasa, lai attiecīgā persona pierādītu, ka pastāv būtiski un reāli iemesli uzskatīt, ka pastāv faktisks risks, ka tai izsniegšanas dalībvalstī klaji tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Šāda nostāja atbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas nostājai, kura turklāt uzskata, ka, līdzko šādi pierādījumi ir iesniegti, attiecīgajai dalībvalstij ir jākliedē visas šaubas šajā ziņā [83].

116. Šajā lietā L. M. apgalvo, ka viņš ir pakļauts faktiskam riskam, ka viņam Polijā klaji tiks liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jo vairs netiek ievērots tiesiskums, "kura būtība ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kuras savukārt var tikt nodrošinātas vienīgi, ja pastāv neatkarīga tiesu sistēma" [84].

117. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šādi apgalvojumi liecina, ka L. M. nodošanas izsniegšanas tiesu iestādei gadījumā būtu pakļauts faktiskam riskam, ka viņam klaji tiek liegta piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem Polijas tiesu sistēmas nepilnības dēļ, pieņemot, ka šāds risks pastāv.

118. Tomēr es norādu, ka L. M. nevienā brīdī nav norādījis, kādā ziņā Polijas tiesu sistēmas reformas ietekmējot viņa personīgo situāciju. Viņš neizskaidro, kādā veidā Polijas tiesu sistēmas nepilnības, pieņemot, ka tās ir pierādītas, liegtu to, ka viņa lietu izskata neatkarīga un objektīva tiesa. L. M. vienīgi vispārīgi apgalvo, ka Polijas tiesu sistēma neatbilst tiesiskuma prasībām.

119. Manuprāt, L. M. argumenti tādējādi ir vērsti uz to, lai pierādītu, ka tiesu sistēmas nepilnību dēļ Polijā pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, nevis lai pierādītu, ka viņš pats būtu pakļauts šādam riskam, ja viņš tiktu nodots izsniegšanas tiesu iestādei. Taču es atgādinu, kā to ir norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, ka tas, ka konkrētajā valstī pastāv vispārēja problēma saistībā ar cilvēktiesību ievērošanu (pieņemot, kas tas ir pierādīts), pats par sevi nepierāda, ka attiecīgās personas nosūtīšana uz šo valsti pakļautu šo personu klajam piekļuves liegšanas tiesiskās

83 ECT spriedumi, 2011. gada 27. oktobris, *Ahorugeze* pret Zviedriju (CE:ECHR:2011:1027JUD003707509, 116. punkts); 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 261. punkts), un 2013. gada 19. februāris, *Yefimova* pret Krieviju (CE:ECHR:2013:0219JUD003978609, 220. punkts).

84 Es precizēju, ka no *High Court* (Augstā tiesa) 2018. gada 12. marta sprieduma, kas norādīts šo secinājumu 22. punktā, izriet, ka L. M. advokāts ir mēģinājis iegūt pierādījumus saistībā ar tiesu sistēmas situāciju Polijā. Viņš tostarp iesniedzējtiesā ir iesniedzis dokumentu, kuru ir izdevusi oficiāla Polijas iestāde, kuras precīza identitāte iesniedzējtiesai nav zināma. Atbilstoši šim dokumentam Polijas tiesu iestāde esot neatkarīga no citām varas struktūrām, jo tieslietu ministra īstenotā uzraudzība pār parastajām tiesām esot vienīgi administratīva un šis ministrs neapdraudot tiesu neatkarību.

aizsardzības līdzekļiem riskam [85]. Piemēram, spriedumā lietā *Yefimova* pret Krieviju Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir uzskatījusi, ka, lai gan ir iemesli šaubīties par Kazahstānas tiesnešu neatkarību, prasītāja nav pierādījusi, ne ka šīs šaubas ir faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, *ne ka viņa pati būtu pakļauta šādam riskam izraidīšanas uz Kazahstānu dēļ* [86].

120. Šajā ziņā es atgādinu, ka pret L. M. tiek veikta krimināvajāšana par narkotisko vielu pārvadāšanu un ka lietas materiālos nekas neliecina, ka šādam pārkāpumam vai pašai L. M. personībai ir īpašas iezīmes, kas viņu pakļauj apgalvotajam klajajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam. Iztaujāts par šo aspektu tiesas sēdē, L. M. nav sniedzis plašākus precizējumus.

121. Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes tiesu iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, ja tā konstatē ne vien to, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, bet arī to, ka persona, saistībā ar kuru ir izsniegts šāds orderis, ir pakļauta šādam riskam. Lai Hartas 47. panta otrajā daļā nostiprināto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpums veidotu klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, šim pārkāpumam ir jābūt tik smagam, ka ar to pilnībā tiek iznīcināts ar šo tiesību normu aizsargāto tiesību būtiskais saturs. Lai noteiktu, vai attiecīgā persona ir pakļauta attiecīgam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, izpildes tiesu iestādei ir jāņem vērā īpašie apstākļi gan saistībā ar šo personu, gan saistībā ar noziedzīgo nodarījumu, saistībā ar kuru tiek veikta tās krimināvajāšana vai tā ir tikusi notiesāta.

3. Par otro prejudiciālo jautājumu

122. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai gadījumā, ja ir piemērojams 2016. gada 5. aprīļa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) definētais otrais pārbaudes posms un ja izpildes tiesu iestāde konstatē, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ pārkāpj tiesiskumu, tai ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei, pamatojoties uz Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, iesniegt visu nepieciešamo papildu informāciju saistībā ar apstākļiem, kuros notiks attiecīgās personas tiesvedība. Ja tas tā ir, iesniedzējtiesa Tiesai jautā, kādas garantijas tā varētu saņemt no izsniegšanas tiesu iestādes, lai izslēgtu risku, ka attiecīgajai personai netiks nodrošināta taisnīga lietas izskatīšana.

123. Manuprāt, spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* Tiesa ir uzskatījusi, ka izpildes tiesu iestādei, pamatojoties uz Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei visa nepieciešamā papildu informācija saistībā ar attiecīgās personas apcietinājuma apstākļiem. Vienīgi, ja, ņemot vērā šo informāciju, izpildes tiesu iestāde uzskata, ka pastāv faktisks risks, ka pret attiecīgo personu notiks necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās, šai iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde [87].

124. Ministrs uzskata, ka izpildes tiesu iestādei ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei visa informācija, kuru tā uzskata par nepieciešamu. Šīs informācijas priekšmets var tikt noteikts vienīgi katrā individuālajā gadījumā atkarībā no iemesla, kādēļ izpildes tiesu iestāde uzskata, ka attiecīgā persona ir pakļauta faktiskam riskam, ka tai netiks nodrošināta taisnīga lietas izskatīšana. Nevar tikt prasīts, lai izpildes tiesu iestāde pierādītu, ka Polijas tiesu sistēmā nav nepilnību.

85 Skat. šo secinājumu 109. punktu. Skat. arī ECT spriedumu, 2011. gada 10. februāris, *Dzhaksybergenov* pret Ukrainu (CE:ECHR:2011:0210JUD001234310, 37.–44. punkts).

86 ECT spriedums, 2013. gada 19. februāris, *Yefimova* pret Krieviju (CE:ECHR:2013:0219JUD003978609, 221.–225. punkts). Skat. arī ECT spriedumu, 2012. gada 17. janvāris, *Othman* (*Abu Qatada*) pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, 284. un 285. punkts).

87 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 95.–98. punkts).

125. L. M. uzskata, ka uz otro prejudiciālo jautājumu nav jāatbild. Viņš tomēr precizē, ka šajā lietā nevar tikt sniegta nekāda garantija, ar kuru var tikt kliedētas izpildes tiesu iestādes bažas, jo attiecīgās nepilnības ir sistēmiskas.

126. Spānijas valdība uzskata, ka Pamatlēmuma 15. panta 2. punkts ļauj rast risinājumu, ja izpildes tiesu iestāde vilcinās attiecībā uz turpmāko rīcību. Ungārijas valdība uzskata, ka, tā kā izpildes tiesu iestāde nav pilnvarota konstatēt Polijas tiesu sistēmas nepilnību esamību, tā nevar lūgt šai dalībvalstij tai sniegt papildu informāciju. Nīderlandes valdība uzskata, ka izpildes tiesu iestādei ir jāizmanto Pamatlēmuma 15. panta 2. punktā paredzētais mehānisms. Polijas valdība nav iesniegusi apsvērumus par otro prejudiciālo jautājumu.

127. Komisija uzskata, ka izpildes tiesu iestāde var lūgt izsniegšanas tiesu iestādei papildu informāciju. Šāds lūgums varētu tostarp attiekties uz visjaunākajām likumdošanas reformām. Tomēr šī informācija bez šaubām mazāk spējot kliedēt izpildes tiesu iestādes šaubas nekā tad, ja tā tāpat kā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aranyosi* un *Căldăraru* attiecas uz attiecīgās personas apcietinājuma apstākļiem.

128. Manuprāt, ja izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks klajš piekļuves lieguma tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, izpildes tiesu iestādei ir jāizmanto Pamatlēmuma 15. panta 2. punktā sniegtā iespēja iegūt informāciju, pirmkārt, saistībā ar likumdošanu, kas esot pieņemta pēc Komisijas pamatotā priekšlikuma un Venēcijas komisijas atzinuma [88], otrkārt, par īpašajiem apstākļiem gan saistībā ar attiecīgo personu, gan saistībā ar noziedzīgo nodarījumu, kas var pakļaut šo personu konstatētam faktiskam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam.

129. Man šķiet, ka nevar tikt izslēgts, ka it īpaši gadījumā, kad attiecīgā persona pati nav pierādījusi, ka viņa ir pakļauta apgalvotajai klajai piekļuves liegšanai tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, šāds informācijas pieprasījums izpildes tiesu iestādei ļautu gūt skaidrību.

130. Ja, ņemot vērā informāciju, kas iegūta, pamatojoties uz Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, izpildes tiesu iestāde uzskata, ka persona, saistībā ar kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, izsniegšanas dalībvalstī nav pakļauta faktiskam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, tai ir jāizpilda šis orderis.

131. Ja, savukārt, ņemot vērā šo informāciju, izpildes tiesu iestāde uzskata, ka attiecīgā persona ir pakļauta faktiskam klajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, šī ordera izpilde ir jāatliek, taču no tās nevar atteikties [89]. Šādā gadījumā izpildes dalībvalstij saskaņā ar Pamatlēmuma 17. panta 7. punktu ir jāinformē *Eurojust* par šo kavēšanos, precizējot šīs atlikšanas iemeslus. Ja šī riska esamība nevar tikt noraidīta saprātīgā termiņā, šai izpildes tiesu iestādei ir jālemj par to, vai nodošanas procedūra ir jāizbeidz [90].

132. Tādēļ uz otro jautājumu ir jāatbild, ka tad, kad izpildes tiesu iestāde konstatē, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, tai, pamatojoties uz Pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei visa nepieciešamā papildu informācija, kas attiecīgajā gadījumā attiecas, pirmkārt, uz likumdošanas izmaiņām, kas notikušas pēc to elementu rašanās, kuri tai pieejami, lai konstatētu faktiska klaja piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riska esamību, otrkārt, uz īpašajiem apstākļiem saistībā ar attiecīgo personu, saistībā ar kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, vai uz noziedzīgā nodarījuma raksturu, par kuru tiek veikta tās kriminālvajāšana vai tā ir tikusi notiesāta.

88 Šajā ziņā es norādu, ka Polijas valdība savos rakstveida apsvērumos pārmet iesniedzējtiesai to, ka tā nav ņēmusi vērā likumdošanas reformas, kas notikušas pēc Komisijas pamatotā priekšlikuma pieņemšanas.

89 Spriedumi, 2015. gada 16. jūlijs, *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 38. punkts), un 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 98. punkts).

90 Spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 104. punkts).

V. Secinājumi

133. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris), 1. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izpildes tiesu iestādei ir jāatliek Eiropas apcietināšanas ordera izpilde, ja tā konstatē ne vien to, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību dēļ pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, bet arī to, ka persona, saistībā ar kuru ir izsniegts šāds orderis, ir pakļauta šādam riskam. Lai Hartas 47. panta otrajā daļā nostiprināto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpums veidotu klaju piekļuves liegšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, šim pārkāpumam ir jābūt tik smagam, ka ar to tiek pilnībā iznīcināts ar šo tiesību normu aizsargāto tiesību būtiskais saturs. Lai noteiktu, vai attiecīgā persona ir pakļauta attiecīgajam klajajam piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riskam, izpildes tiesu iestādei ir jāņem vērā īpašie apstākļi gan saistībā ar šo personu, gan saistībā ar noziedzīgo nodarījumu, saistībā ar kuru tiek veikta tās kriminālvajāšana vai tā ir tikusi notiesāta.

2) Tad, kad izpildes tiesu iestāde konstatē, ka izsniegšanas dalībvalstī pastāv faktisks klajš piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem risks, tai, pamatojoties uz Pamatlēmuma 2002/584, kas grozīts ar Pamatlēmumu 2009/299, 15. panta 2. punktu, ir jālūdz izsniegšanas tiesu iestādei visa nepieciešamā papildu informācija, kas attiecīgajā gadījumā attiecas, pirmkārt, uz likumdošanas izmaiņām, kas notikušas pēc to elementu rašanās, kuri tai pieejami, lai konstatētu faktiska klaja piekļuves liegšanas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem riska esamību, otrkārt, uz īpašajiem apstākļiem saistībā ar attiecīgo personu, saistībā ar kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, vai uz noziedzīgā nodarījuma raksturu, saistībā ar kuru tiek veikta tās kriminālvajāšana vai tā ir tikusi notiesāta.